

**SOLLENTUNA
FÖRFATTNINGSSAMLING**

Sollentuna

Policy för hållbart byggande inom Sollentuna kommun med särskilt fokus på miljö, klimat och hälsa

Fastställd av: Kommunfullmäktige
Antagen: 2023-12-14 § 140
Senast reviderad:
Ikraft: 2023-12-19
Tillhörighet: Kommunledningskontoret
Nästa översyn senast:
Diarienummer: Dnr 2021/00360

Sollentuna

Innehållsförteckning

1. Syfte	3
2. Avgränsning	3
3. Utgångspunkt	3
4. Åtgärder	4
4.1 Riv inte	4
4.2 Välj rätt plats.....	4
4.3 Hantera buller.....	4
4.4 Ta tillvara dagsljus.....	5
4.5 Värna biologisk mångfald och vegetation	5
4.6 God dagvattenhantering.....	5
4.7 Förebygg och hantera skyfall och översvämningar	5
4.8 Använd sunda material	6
4.9 Minska avfallet och gör plats för återvinning	6
4.10 Skapa en resurseffektiv energianvändning	6
4.11 Minska klimatpåverkan.....	7
4.12 Effektiv mobilitet	7
4.13 Inkludera social och ekonomisk hållbarhet	8
5. Tillämpningsanvisningar.....	8
6. Definitioner och förkortningar	8

1. Syfte

Policyn för hållbart byggande syftar till att

- nettoutsläppen från kommunkoncernens byggande ska minska till noll i en takt som bidrar till att den globala temperaturökningen inte överstiger 1,5 grader Celsius.
- byggandet bidrar till FN:s Agenda 2030
mål 11 - Hållbara städer och samhällen.
mål 12 - Hållbar konsumtion och produktion.
mål 15 - Ekosystem och biologisk mångfald.

2. Avgränsning

Policyn för hållbart byggande avser konsekvenser för miljö, klimat och hälsa av byggande, renovering och drift inom kommunkoncernen.

Policyn omfattar huvudsakligen åtgärder för att förebygga påverkan på miljö, klimat och hälsa. Men även åtgärder för att anpassa byggnationen till ett förändrat klimat, med exempelvis fler värmeböljor och större risk för skyfall och översvämningar, ingår i policyn.

Policyn ska i tillämplig omfattning även tillämpas i samband med kommunala marköverlåtelse, i exploateringsavtal och i upphandlingar. De ska även vara vägledande under planprocessen.

3. Utgångspunkt

Omsorgsfullt gestaltad livsmiljö har positiv påverkan på människors välmående och känsla av tillhörighet. Bebyggelse med hög kvalitet motiverar människor till att vårda och underhålla byggnaderna och därmed förlänga deras livslängd. Gestaltning och design är viktiga verktyg för att skapa ett hållbart samhälle och livsmiljöer som både är miljömässigt hållbara och även attraktiva, trygga och välkomnande för alla. Väl utformade livsmiljöer som utgår ifrån barnperspektivet och även beaktar de äldres behov skapar förutsättningar för hållbara och trivsamma miljöer för alla invånare.

Byggnaderna bör utformas med tanke på platsens förutsättningar och byggas med långsiktigt hållbara metoder och material, göra kommunens rum inkluderande och tillgängliga samt integrera grönstrukturer och biologisk mångfald i sin utformning. Byggnader och miljöer bör förvaltas, utvecklas och planeras så att människor kan trivas i dem länge.

4. Åtgärder

4.1 Riv inte

Ur miljö- och klimatsynpunkt ska befintliga byggnader och anläggningar i möjligaste mån återanvändas. Är det inte möjligt ska byggnadsdelar och byggnadsmaterial återanvändas i så hög grad som möjligt.

Nya byggnader ska utformas för en lång livslängd. Tillfälliga byggnader med kort livslängd leder i regel till en större resursförbrukning än de byggnader som får en lång livslängd.

4.2 Välj rätt plats

Den plats som väljs för att bebygga ska utöver att uppfylla kraven i plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken (MB) beakta följande:

- Platsen ska vara lämplig ur kommunikationssynpunkt.
- Det innebär att bebyggelsen ska placeras så att kollektivtrafik, cykel och gång utgör konkurrenskraftiga alternativ till bil.
- Platsen ska ha ett så begränsat behov av nya eller ombyggda gator, ledningsnät och annan teknisk infrastruktur som möjligt.
- Platsen ska utnyttjas effektivt genom att tillämpa mångfunktionella och utrymmeseffektiva lösningar, för såväl friytor, teknisk infrastruktur som byggnader.
- Platsen ska fordra så lite schaktning som möjligt.
- Det innebär att sprängning och schaktning ska vara begränsad för att hålla ner såväl kostnaden för masshantering som risken för förlust av kollager (dvs. risken att förflyttningen av jordmassor frigör koldioxid).
- Platsen ska, så långt möjligt redan vara ianspråktagen, för att begränsa förlusten av biologisk mångfald och kolinlagring

4.3 Hantera buller

För att skapa skyddade gårdar och uteplatser ska byggnaderna utformas för att kunna fungera som bullerskärmar mot gator eller andra bullerkällor. På detta sätt kan byggnaderna även skydda andra bakomliggande bostäder och områden. Dessutom bidrar placeringen till gestaltningen av gaturummet. Bullernivåerna i befolkade gatustråk och parker behöver begränsas till nivåer som gör dem attraktiva att röra sig utmed och vistas i.

Enkelsidiga små bostäder bör inte ha bullernivåer vid fasad som överstiger 55 dB(A), såvida de inte är avsedda för korttidsboende. Dagens lagstiftning medger 65 dB(A).

4.4 Ta tillvara dagsljus

Bostäder och skolor ska planeras för generöst med dagsljus inomhus i enlighet med PBL. Men det syftar även till att skapa ljusa generösa gårdar. I avvägningen mellan höga exploateringsnivåer och kvaliteten på utemiljöer ska utemiljöerna prioriteras.

4.5 Värna biologisk mångfald och vegetation

För att främja biologisk mångfald bör ny bebyggelse kombineras med befintlig och/eller tillkommande vegetation som också kan erbjuda olika ekosystemtjänster.

För att få tillräckligt med gröna ytor och funktioner ska en grönytefaktor tillämpas. (Grönytefaktorer beskrivs i separat tillämpningsanvisning.)

Utifrån platsen förutsättningar kan ytor för pollinerare skapas såsom ängsytor och perennrabatter med nektarrika arter eller biotopstak med arter som gynnar vildbin och andra insekter.

Träd bör planteras som kan bidra till skugga och luftfuktighet, träd och buskar kan även dämpa buller och fånga upp partiklar från luften. Val av trädslag görs med hänsyn till omgivande natur och ett förändrat klimat.

4.6 God dagvattenhantering

Dagvatten bör tas om hand så lokalt som möjligt.

I enlighet med vattenplanen (kapitel 9) ska vid ny- och större ombyggnad fördröjning ske som minst motsvarar 20 mm nederbörd på reducerade ytor med avvattnings under 12 timmar. Reningen ska uppnå de haltkriterier som vattenplanen fastslår.

Länshållningsvatten ska hanteras enligt riktlinjer för länshållningsvatten i Sollentuna kommun.

4.7 Förebygg och hantera skyfall och översvämningar

Byggande ska ta hänsyn till risker förknippade med skyfall och översvämningar från sjöar och vattendrag. Det innebär att de översvämningsskarteringar som finns tillgängliga inom kommunen och på länsstyrelsens webbplatser ska beaktas.

Åtgärder som vidtas för att hantera riskerna får inte negativt påverka andra fastigheter och dagvattenlösningar.

4.8 Använd sund material

Material med miljö- och hälsofarliga kemikalier ska inte användas vid uppförandet av byggnader och anläggningar.

Utfasningsämnen: Bygg- och anläggningsvaror (material och kemiska produkter) ska inte innehålla utfasningsämnen.

Prioriterade riskminskningsämnen: Bygg- och anläggningsvaror (material och kemiska produkter) bör inte innehålla prioriterade riskminskningsämnen. Om de används ska åtgärder vidtas för att minimera riskerna och dokumenteras. I de fallen särskilt känsliga grupper eller miljöer utsätts ska materialen bedömas med särskild noggrannhet.

För att uppfylla kraven ovan fordras ett miljöbedömningssystem, såsom Byggvarubedömningen (BVB). Systemet används för bedömning av kemiskt innehåll, urlakning och dokumentationshantering.

I enlighet med kommunens vattenplan, och med hänsyn till miljö kvalitetsnormerna ska koppar, krom och zink undvikas i ny- och ombyggnad samt underhålls- och anläggningsarbeten inom Edsvikens avrinningsområde.

Koppar- och zinkjoner är mycket toxiska för mark- och vattenlevande organismer. Då förhöjda halter förekommer i ytvatten ska sådana material undvikas om de inte återfinns i ett slutet system. Användning av koppar och zink i större omfattning i externa material kan medges om avrinningen renas.

4.9 Minska avfallet och gör plats för återvinning

Byggavfall ska minimeras. Byggmaterial ska sorteras och återanvändas i så hög grad som möjligt. Massor är en stor del av byggavfallet.

Byggnader ska förses med utrymme för källsortering.

Avfallshanteringen, som inkluderar det kommunala avfallet (tidigare benämnt hushållsavfall), behöver anpassas till det enskilda projektet. Eftersom det pågår teknikutveckling inom området fordras öppenhet för nya bättre lösningar. Alternativ är exempelvis markbehållare och småskalig sopsugslösning.

Utrymmen för återbruk är önskvärda. Lösningen ska stimulera till minskade avfallsmängder och förpackningar.

4.10 Skapa en resurseffektiv energianvändning

Målsättningarna för energianvändningen vid ny- och ombyggnad samt renovering ska följa kommunens gällande energiplan. En fortsatt strävan att efterfråga lösningar som kan effektivisera energianvändningen är viktig. Valet av energibärare (el jmf med fjärrvärme)

behöver dessutom beakta vilka konsekvenserna blir för klimatpåverkan och resurseffektiviteten (dvs. dess egenskaper för att hushålla med naturens resurser). För värmeändamål är fjärrvärme i de flesta fall den mest klimateffektiva och resurseffektiva energibäraren.

Bebyggelsens utformning behöver möjliggöra lösningar för egenproducerad el och lagring. Detta gör det möjligt att dela energi och byggnaden i högre grad blir en del i ett integrerat energisystem.

Bedömningen av kylbehovet, för att möta de komfortkrav som ställs för fastigheter, behöver beakta att värmeböljor förväntas bli fler i takt med den pågående klimatförändringen. För att hantera dessa behov behöver bebyggelsens utformas för passiv kyla för att minimera behovet att tillföra kyla.

4.11 Minska klimatpåverkan

Vid varje ny- och ombyggnad ska livscykelanalyser (LCA) göras som beräknar utsläppen av växthusgaser. Eftersom utsläppen av byggnadsmaterialen till största delen sker vid framställningen och byggandet ska de inte fördelas över byggnadens livslängd. I beräkningarna ska även klimatpåverkan från de gatu- och infrastruktur- anläggningar som den nya byggnaden fordrar vara med. Härutöver ska den förlust av kolinlagring och kollager som bygget kan leda till beroende av vilken plats som tas i anspråk tas med. (Beräkningsmodeller för LCA beskrivs i separat tillämpningsanvisning.)

Ambitionen med att beräkna klimatpåverkan är att i ett tidigt skede identifiera potentialen och välja åtgärder för att begränsa klimatpåverkan från byggande, till exempel genom att välja andra metoder och material.

I kommunens mål och budget sätts styrgränser för byggandets utsläpp av växthusgaser. Utgångspunkten är att nettoutsläppen av växthusgaser behöver minska till noll i en takt som bidrar till att den globala temperaturökningen inte överstiger 1,5 grader Celsius.

4.12 Effektiv mobilitet

Utöver att den plats som väljs för bebyggelse ska vara lämplig ur kommunikationssynpunkt behöver gång- cykel- och kollektivtrafik vara konkurrenskraftiga alternativ. Parkeringstal för bil kan sänkas vid genomförande av mobilitetsåtgärder i enlighet med kommunens parkeringsplan. Mobilitetsåtgärder som motprestation för sänkning av parkeringstal finns för flerbostadshus respektive verksamheter.

4.13 Inkludera social och ekonomisk hållbarhet

Den ekologiska hållbarhetsdimensionen behöver utvecklas tillsammans med sociala och ekonomiska dimensioner för att våra städer och samhällen ska kunna bli långsiktigt hållbara.

5. Tillämpningsanvisningar

Tillämpningsanvisningar tas i första hand fram inom följande områden:

- Grönytefaktor - ett verktyg för att säkerställa kvaliteten på vatten och grönområden i en byggd miljö.
- Beräkningsmodell för LCA - en metod för att mäta en produkts totala miljöpåverkan under dess livscykel, från råvaruutvinning till avveckling.

6. Definitioner och förkortningar

Dagvatten: Det regn- och smältvatten som rinner från hårdgjorda ytor (tak, vägar etc.)

Ekosystemtjänster: Produkter och tjänster som olika ekosystem ger människan och som bidrar till välfärd och livskvalitet. Ex. rening av vatten.

Grönytefaktor (GYF): Kvoten mellan ”ekoeffektiv yta” och fastighetens yta.

Klimatpåverkan: Utsläpp av växthusgaser.

Kollager: Mark- och vegetationsbundet kol.

Kolinlagring: Minskad mängd koldioxid i atmosfären genom att den binds i mark, vegetation eller på mekaniskt vis.

LCA: Förkortning av livscykelanalys.

Länshållningsvatten: Vatten som ansamlas i schaktgropar och liknande vid byggarbeten och andra entreprenader. Vid ex. sprängning, borrhning, schaktning mm. kan länshållningsvatten behöva avledas.

Mobilitetsåtgärder: Åtgärder som främjar fler färdmedelsval.

Nettoutsläpp: Skillnaden mellan faktiska utsläpp och åtgärder för att minska utsläppen.

Prioriterade riskminskningsämnen: Ämnen med mindre allvarliga egenskaper för hälsa och miljö. Användningen av dem ska minska.

Parkeringsstal: Allokering av rätt antal parkeringsplatser på tomtmark för nytillkommen bebyggelse.

Utfasningsämnen: Ämnen med allvarliga egenskaper för hälsa och miljö som är viktigast att prioritera bort eller undvika.